

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Det unge Tyskland (1890)

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 647. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandes06-shoot-idm139753868416976/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

Folkeis Tyskland, det kender ikke hende, det bryder sig lidet om hendes lange, raadne Stamtræ. Og hun anraaber de lænkebundne Trælle om at komme hende til Hjælp og erkende hende for den, hun er. Men i det Samme gribes den anden Germania af heftige Veer. Med et Knald sprænges hun som en Kuglesvamp, springer i Luften og er borte, og af al den Røg, som derved udbreder sig over Skuepladsen, udfolder efterhaanden Taageskikkelser sig som valfartende Munke, Romantikere, der lovsynger den hellige Middelalder, Gæs, der sørger over, at Svaneordenen endnu ikke er færdig, og maadeholdent Frisindede, der istemmer Omkvædet:

Altid langsomt afsted! altid langsomt afsted!
At det præjsiske Fremskridt kan vinde med!

Da bryder Trællene deres Lænker, kaster sig ned for den fremmede Kvinde og hylder hende som den sande Germania, den endnu jomfruelige, som engang vil blive Moder til Fremtidens Hersker.

Sindbilledet er kraftigt og smukt. Og det var sandt. Ikke det underkuede og søndersplittede Tyskland, der dengang blev udskreget som det frugtbare og fremtidsrige, men de dengang forfulgte og forhaanede Friheds- og Enbedsbestræbelser fødte det tyske Riges Fremtid. Kun virker det en Smule forstyrrende, at den sande Germania slet ikke har nogen Fortid, slet ikke har noget Stamtræ, men at al hendes Kraft og Herlighed skal ligge i Fremtiden. Tanken om et saadant historisk Brud havde for hin Tid en Mulighed, ja en Sandsynlighed, som den ikke har for vor.

Men saa meget var i dette radikalt angribende Digt fuld Sandhed, at det officielle Fædreland allevegne tilraner sig Alt, hvad Folkets Snille i Fortiden har frembragt, og alle dets gamle Storheder, om endog disses Liv var en uafbrudt Kamp imod det. Selv dem, der landsforviste eller holdt i Fængsel eller halshuggede — deres Portræter har det om Halsen. Og til alle Tider siges det, at det officielle Fædreland bærer Fremtiden i sit Skød. Det gives ikke blot til enhver Tid ud for at være Nutiden, idet Alles Eksistens er knyttet til dets Bestaaen, men det bærer, siges der, den nye Tid under sit Hjerte, og det fordrer den Skaansel, den Nænsomhed, som vises en frugtsommelig Dron-

ning. Og altid gives der for de Tænkende i et Folk paa samme Tid et andet Fædreland, et ikke anerkendt, et fornegtet. I Nationalfarverne klæder *det* sig ikke, og Nationalsangen istemmes ikke, hvor dets Nærhed spores. Det er tilstede overalt, hvor der føles og handles i den Aand, som var Landets ypperste Mænds. Det hyldes af Folkets hele tænkende Ungdom. Den menige Mand staar det nærmere end Landets officielle Magtbavere. Fremtiden tilhører alene det.

XXVIII

Der gaves [opadstræbende Aander, virkelige Digtere, som] stod afsides fra Literaturens almindelige Bane i disse Aar. Det var Mænd som den udmærkede sydtyske Digter, *Eduard Mörike* (født 1804), Schwaberskolens sidste Ælling, der sprængte Skolens Begrænsning og som Lyriker snarere er et Skud af Goethes Stamme: en Poet af den lodigste Genialitet, Sjælelivets idylliske, skelmske, sørgmodige Sanger, Forfatter til det evige Digt *Denk es, o Seele!* Der var endvidere Mænd, som de to nordtyske Digtere, Thüringeren *Otto Ludwig* og Ditmarskeren *Friedrich Hebbel*, de to kraftfuldste Særlinge i den nyere tyske Literatur, begge fødte i Aaret 1813, begge først udfoldende deres højst forskelligartede Ejendommeligheder efter 1848, to knortede Egestammer med rigt Løvværk, der staar udenfor Skoven. Kun ét Særmærke har de faaet af den Tid, hvori de var Ynglinge: den ejendommelige mørke Trods, der er Grundlaget i begge Væsen. Mere deres Eget er en Forening af Tungsind og Skarpsind under et Hang til djærv Virkelighedsstroskab. De indvarsler en senere, upolitisk Tids Virkelighedsstudium og Virkelighedskunst. Men de har ikke det fælles Kendemærke for Digterne før Martsdagene: den lyse Begejstring, Reiningen udadtil mod det offentlige Liv og mod gennemgribende Samfundsreform eller i Nødsfald gennemført Omvæltning.

Dette Hang i Forening med den filosofiske Klarhed, der stammer fra Hegels og Feuerbachs Skole er maaske skarpest fremtrædende hos en Aand, hvis Værker med Urette er gaaede en Smule i Glemme nutildags, hos en med Ludwig og Hebbel jævnaldrende Digter, som døde ung, kun 31 Aar gammel, og